

Munkanélküliség

Kun András István

Debreceni Egyetem

Kötelező olvasmány: Ehrenberg – Smith (2003)

15. fejezet

A munkanélküliségi ráta korlátai

$$u = U/LF$$

Azaz nem jelzi a foglalkoztatottak számát és függ az L -re ható tényezőktől.

„Új” Eurostat mutatók (2011 végén jelentek meg):

- alulfoglalkoztatott részmunkaidős
- kerestek munkát, de nem álltak rendelkezésre
- akartak és tudtak volna dolgozni, de nem kerestek munkát

Potenciális
munkaerő-tartalék

A munkanélküliség összetevői

- Állásvesztők
- Álláshagyók
- Visszalépők
- Új belépők

A munkanélküliségi ráta összetevői egyensúlyi munkaerőpiacon

$$u = \frac{1}{1 + \left[\frac{(P_{ne} + P_{nu})P_{ue} + P_{ne}P_{un}}{(P_{ne} + P_{nu})P_{eu} + P_{nu}P_{en}} \right]}$$

A munkanélküliség típusai

- Súrlódásos
- Szerkezeti
- Kereslethiányos vagy ciklikus
- Szezonális

Súrlódásos munkanélküliség

- Az egyensúly állapotában is fennáll
- Forrása a dinamizmus: „két állás közt lévők”
 - Munkaerőpiacra lépők és onnan kilépők közti csere
 - Munkahelyet váltók
 - Vállalatok bezárása és elindítása
- Álláskeresési modell:
 - Tfh. a bérek a munkahely és nem a munkavállalók függvénye & sok, különböző elvárásokkal bíró munkahely van
 - Az álláskereső adott jellemzőkkel bír és meg kell találnia a neki megfelelő munkahelyet (elfogadás + rezervációs bér)
 - Az információk tökéletlenek: az álláskereső nem ismeri a bérajánlatokat és a felvételi normákat, ezért véletlenszerűn „végigjárja” az állásokat
 - Következmények: álláskeresési munkanélküliség, alulfoglalkoztatottság, kereseti különbségek azonos egyének esetén, a keresés intenzitásától függ a munkanélküliség időtartama, a munkanélküliség költsége befolyásolja a rezervációs bért

Súrlódásos munkanélküliség

- A munkanélküli járadék:
 - Pótlási arány, folyósítás szintjének változása időben,
 - Függhet az erőfeszítésektől, maximális időtartama van
 - Hatásai:
 - Növeli a rezervációs bért, ami a szint változásával együtt változik
 - Elnyújtja a munkanélküliséget, ami viszont növeli a munkanélküliségi rátát is
 - Nem növeli a végül megkapott bért
 - Empirikus kísérlet: Csökkenthető munkavállalói állástalálási prémiummal, de nem csökkenti a munkaadóknak felkínált prémium

Szerkezeti munkanélküliség

Fennállhat egyensúlyban is.

A piacon korlátai (költségei) vannak az igazodásnak.

Típusai:

- Ágazati/foglalkozási
- Földrajzi

Befolyásolják:

- Kormányzati politikákból eredő hatások
 - Egyenlőtlenségek csökkentése (átképzés, mobilitás)
 - Rugalmasság csökkentése
- Hatékonysági (piaci bér fölötti) bérek:
 - függ a munkanélküliségi rátáktól (bérgörbe: a magasabb bérek alacsonyabb munkanélküliséggel járnak együtt)

Kereslethiányos munkanélküliség (más nevei: ciklikus, globális)

- A kereslet csökkenésének lehetséges kimenetei:
 - Munkanélküliség
 - Munkaórák számának csökkenése
 - Bérek csökkenése
- Meghatározzák a lefelé merev béreket:
 - Intézményi korlátok (pl. szakszervezet)
 - Bennfentes-kívülálló hipotézis
 - Jelzés (információs aszimmetria)
 - Státuszérzet
 - Társadalmi normák
 - Rangidősség vs. magas bérért magas kockázat

Szezonális munkanélküliség

- Pontosán előre látható
- Kompenzáló bértöbblet

Teljes foglalkoztatás

- Túlfűtött gazdaság vs. túl magas munkanélküliség
- Természetes ráta:
 - Amely mellett a bér- és árinfláció stabil vagy elfogadható
 - Amely mellett $U = V$
 - U azon szintje, amely mellett D semmilyen növelése nem csökkenti U -t
 - Amely mellett minden munkanélküliség súrlódásos vagy szerkezeti
 - Olyan munkanélküliség, ami „normális”
 - Nincs pontosan meghatározható mértéke
 - Érzékeny a munkaerőállomány összetételére

Köszönöm a figyelmet!